

Moduł III

ŚWIAT WOKÓŁ NAS - ŚWIAT ROŚLIN I ZWIERZĄT

CELE

Po skończeniu zajęć uczestnik:

- Ukazuje piękno świata przyrody i kroków do jej poznawania
- Dobiera i stosuje aktywizujące metody pracy oparte na obserwacji i przeżywaniu
- Wskazuje sposoby ochrony świata roślin i zwierząt
- Współpracuje z rodzicami i zachęca ich do wspólnych działań przyrodniczych
- Projektuje zajęcia w terenie, materiały edukacyjne dla dzieci w zakresie tematu: świat roślin i zwierząt

METODY I FORMY PRACY

Wykład, ćwiczenia, obserwacje, badania, wycieczka do lasu, zabawa dydaktyczna, mapa mentalna, burza mózgów, drama, praca indywidualna, zbiorowa i w grupach.

CZAS TRWANIA: 8 godzin

MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Prezentacje multimedialne, film pt. *Las*, materiały warsztatowe, biurowe, *Poradnik młodego tropiciela*, atlasy roślin, klucze do rozpoznawania roślin, mieszkańców lasu - materiał kserowany, lornetki, zakręcane słoiczki, nożyce, lupy, cienka tekturka, łopatki lub łyżki, obrazki z sylwetami drzew, ptaków, opaski na oczy, małe słoiczki zakręcane dla każdego uczestnika, karty pracy, sznurek, tekst fragm. *Ustawy o lasach*, miara cm

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Piętrowa budowa lasu oraz jego mieszkańcy

1. Film z cyklu: EKOLEGO pt. *Las* (**Zał. nr 1.**)
2. „Wizyta” w lesie- wszechstronne obserwacje (wycieczka)

Uwaga: Jeżeli nie ma możliwości wyjścia do lasu –opuszczamy to ćwiczenie, treści związane z warstwami lasu szczegółowo omawiamy i wykorzystujemy w ćwiczeniu 3.

Praca z całym zespołem

Materiały: atlasy roślin, arkusze papieru, mazaki, klucze do rozpoznawania mieszkańców lasów

a) wyróżnianie zasadniczych warstw lasu (warstwowa budowa lasu pozwala roślinom na optymalne wykorzystanie przestrzeni, światła, wody i gleby):

- *warstwa drzew* – czyli drzewostan
- *warstwa krzewów*- czyli podszyt
- *warstwa* zbudowana z bylin, krzewinek
- *warstwa mchów i porostów*

b) rozpoznawanie i nazywanie poszczególnych roślin (wykorzystanie atlasów roślin, odwołanie się do filmu)

3. *Praca w grupach 4-5 osobowych, zadanie: Las, to ogromny, wielopiętrowy dom*

Materiały: jak w poprzednim ćwiczeniu, materiał kserowany- *życie związane z drzewem* – Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Krakowie (**Zał. nr 2.**)

- sporządzenie schematu warstwowej budowy lasu
- przypisanie mieszkańców poszczególnym warstwom
- prezentacja i omówienie

4. *Praca w grupach*(podczas wycieczki w lesie lub próbki pobrane z rejonu miejsca zajęć)
ćwiczenie: *Świat pod naszymi stopami*

Materiały : nożyce, cienka tektura, łopatki, lupy, kartki do odnotowania spostrzeżeń

- wycięcie z tektury 1 „stopy”
- wyciętą „stopę” przykładamy do powierzchni gleby i pobieramy próbkę górnej warstwy gleby spod „stopy”
- delikatnie rozdrabniamy pobrany materiał spod „stopy”
- obserwacje przez lupę, odnotowywanie, wyszukanie w atlasach nazw żywych organizmów
- omówienie.

Kroki do poznawania świata roślin i zwierząt

1.Kroki do poznawania roślin (przykład poznawania drzew) (**Zał. nr 3.**)

Praca w parach

Materiały : plansze z sylwetami drzew i ich nazwy, kartki do zapisywania swoich spostrzeżeń, lupy

Przebieg:

- obserwacja wybranego drzewa z daleka (określanie wysokości, grubości pnia, kształtu korony, ustawienia gałęzi)
- obserwacja drzewa z bliska (określanie koloru- szara, brązowa, biała itd.; faktury kory, powierzchni-gładka czy szorstka, twarda, łuskowata, błyszcząca, omszała, sucha, matowa, zimna, ciepła, wilgotna, śliska, itp.)
- kalkowanie kory różnych drzew
- obserwacja drzewa przez lupę (określanie wielkości i kształtu liścia – co przypomina, jaki w dotyku, jak wyrastają liście na gałęzi: przemiennie, naprzeciw siebie, w pęczkach; obserwacja blizny liściowej przez lupę-kropki, przecinki, kreski; obserwacja glonów, porostów itp)

Omówienie i podsumowanie wykonanego zadania.

2. Które to drzewo?

Materiały: opaski na oczy

Praca w parach, zadanie: odszukanie drzewa, do którego doprowadzona została osoba jedna przez drugą z pary z zawiązanymi oczami. Dokładnie „bada” drzewo przy którym stoi, stara się zapamiętać jak najwięcej cech charakterystycznych. Po „zbadaniu” zostaje krętymi drogami odprowadzona do punktu wyjścia. Po odwiązaniu oczu, rozgląda się i próbuje dotrzeć do swojego drzewa

- zmiana zadań w parze
- refleksje i podsumowanie

3. Praca w grupach 4-5 osobowych, zabawa dydaktyczna: Rozmowa z drzewem

Materiały: notatnik, długopis

Przebieg: Każda grupa wybiera jedno drzewo, z którym przeprowadzi wywiad, rozmowę, przygotuje opowiadanie. Przygotowuje tekst nie wymieniając nazwy tego drzewa. Może to być dialog, monolog, z którego dowiadujemy się pewnych informacji o danym drzewie.

- prezentacja przez poszczególne grupy, pozostałe osoby odgadują nazwę drzewa
- refleksje
- podsumowanie

4. Kroki do poznawania zwierząt, nauka rozpoznawania śladów i tropów zwierząt

- znajdowanie śladów bytowania zwierząt
- rozpoznawanie właścicieli śladów

Uwaga: Jeżeli nie ma możliwości bycia w lesie, więcej czasu poświęcamy na analizę *Poradnika młodego tropiciela* i budowanie przykładowych pytań do zajęć terenowych związanych z rozpoznawaniem śladów i tropów z wykorzystaniem *Poradnika młodego tropiciela*

Praca w grupach 4-5 osobowych, zadanie z wykorzystaniem *Poradnika młodego tropiciela*, szukamy śladów mieszkańców lasu:

Materiały: *Poradnik młodego tropiciela*, karty do odnotowania spostrzeżeń

Przykładowe pytania: **(Zał. nr 4.)**

- jaki kształt ma trop?
- czy należy do ssaka kopytnego, drapieżnego czy gryzonia?
- czy jest to trop zwierzęcia młodego czy dorosłego?

Prezentacja

Podsumowanie zadania: omówienie

5. Obserwacja sylwet ptaka i ich cech charakterystycznych

Materiały: plansze z sylwetami ptaków i ich nazwami, atlasy ptaków, kartki/notesy, ołówki

- obserwacje
- notowanie (schemat)
- odszukiwanie w atlasach
- prezentacja i omówienie.

6. *Praca w grupach 4-5 osobowych*, zadanie: wymiana doświadczeń na temat zajęć edukacyjnych w terenie *Świat roślin i zwierząt* i projektowanie takich zajęć

Pomoce: kartki do zapisów projektów

- zebranie pomysłów
- zaprojektowanie
- prezentacja projektów
- omówienie i dyskusja.

Odkrywanie bogactwa zapachów

W świecie roślin i zwierząt, każdy zapach niesie konkretną informację.

Zajęcia w terenie: spacer- wąchanie różnych zapachów, określanie „swoimi słowami” zapachów lub porównywanie do ogólnie znanych, skojarzeń itp.

Praca indywidualna i grupowa - ćwiczenie: tworzymy kompozycję zapachową

Materiały: słoiczek zakręcany dla każdego uczestnika, opaski na oczy

Opis ćwiczenia:

- każdy uczestnik do słoiczka wkłada zebrane podczas spaceru małe części roślin
- zakręca, miesza i ogrzewa w dłoniach, odkręca i zapamiętuje zapach, opisuje i nadaje mu nazwę
- spośród różnych słoiczków w grupie (5 osób), należy węchem (oczy zawiązane) odszukać swój zapach

Refleksje o bogactwie zapachów w przyrodzie.

Roślinna mapa łąki

Praca w grupach 4-5 osobowych, tworzenie roślinnej mapy łąki (lub terenu przy miejscu szkolenia)

Materiały: atlasy roślin łąkowych, sznurek, kartki, mazaki lub kredki

Opis zadania:

- grupa wytycza powierzchnię badawczą-1m² i otacza sznurkiem
- wykonuje mapę powierzchni badawczej:
- za pomocą dowolnie określonych symboli nanosi na kartkę występujące gatunki roślin
- znajdujące się w wyznaczonym sznurkiem terenie
- zaznacza rozmieszczenie, barwę
- nazywa poszczególne gatunki (atlas, klucze)
- zaprezentowanie i omówienie
- podsumowanie.

Głosy wokół nas – słucham

1. *Praca indywidualna* – nasłuchiwanie, rozpoznawanie głosów przyrody (jeżeli to możliwe i obserwacja ptaków, owadów wydających te dźwięki, np. w lesie)

- spostrzeżenia
- refleksje.

2. Praca indywidualna i w parach: Tworzenie własnej mapy dźwiękowej

Materiały: tekturki 10cm x 10cm, ołówki

Opis zadania (15-20 min)

- na środku tekturki 10cm x 10cm „umiejscowienie siebie” (rysunek ludzika)
- każda para wybiera dowolne miejsce, pracuje w ciszy, bez odzywania się

- przy pomocy dowolnie obranych symboli każdy zapisuje na swojej kartce głosy, które dochodzą z różnych jego stron
- pokaz *mapy* drugiej osobie z pary
- porównanie (liczy dźwięków, rodzaju dźwięków, które się powtarzały, sposobu zapisu graficznego itp.)
- refleksje na temat wykonanego ćwiczenia
- podsumowanie zadania.

Jak chronić ŚWIAT ROŚLIN I ZWIERZĄT?

Praca w grupach 4-5 osobowych

Zadanie 1. Opracowanie materiału poglądowego (np. plakat) dla dzieci dot. ochrony roślin i zwierząt

Materiały: materiały biurowe, arkusze papieru itp.

- generowanie pomysłów
- opracowanie materiału poglądowego
- prezentacja
- dyskusja

Zadanie 2. Formy ochrony przyrody w Polsce: dyskusja w grupie, zebranie form ochrony np.

- Ustawa o lasach
- tworzenie rezerwatów, parków narodowych
- refugium
- Czerwona Księga Zwierząt w Polsce
- Światowa Deklaracja Praw Zwierząt

instytucje:

- Straż Ochrony Przyrody
- Straż Leśna
- Wojewódzki Konserwator Przyrody

wiwisekcja

- zakaz testowanie na zwierzętach
- działania przeciw wiosennym wypalaniu traw
- działania przeciw zbieraczom ślimaków i żab
- dokarmianie zwierząt tylko w krytycznych sytuacjach
- ratowanie żab przy wiosennych przemarszach

- itd.
- prezentacja zebranego materiału
- refleksje i dyskusja

Zadanie 3. Analiza fragmentów Ustawy o lasach oraz dyskusja w kontekście jej znajomości i przestrzegania (Załącznik nr 5.)

5. Opracowanie w grupach propozycji wspólnych spotkań przyrodniczych z udziałem rodziców oraz wspólnych działań w zakresie ochrony świata roślin i zwierząt

4. Dyskusja panelowa: ***Badania dokonywane na zwierzętach, tak czy nie?***

Zakończenie

- podsumowanie i ewaluacja modułu.

PRZEWIDYWANE UMIEJĘTNOŚCI:

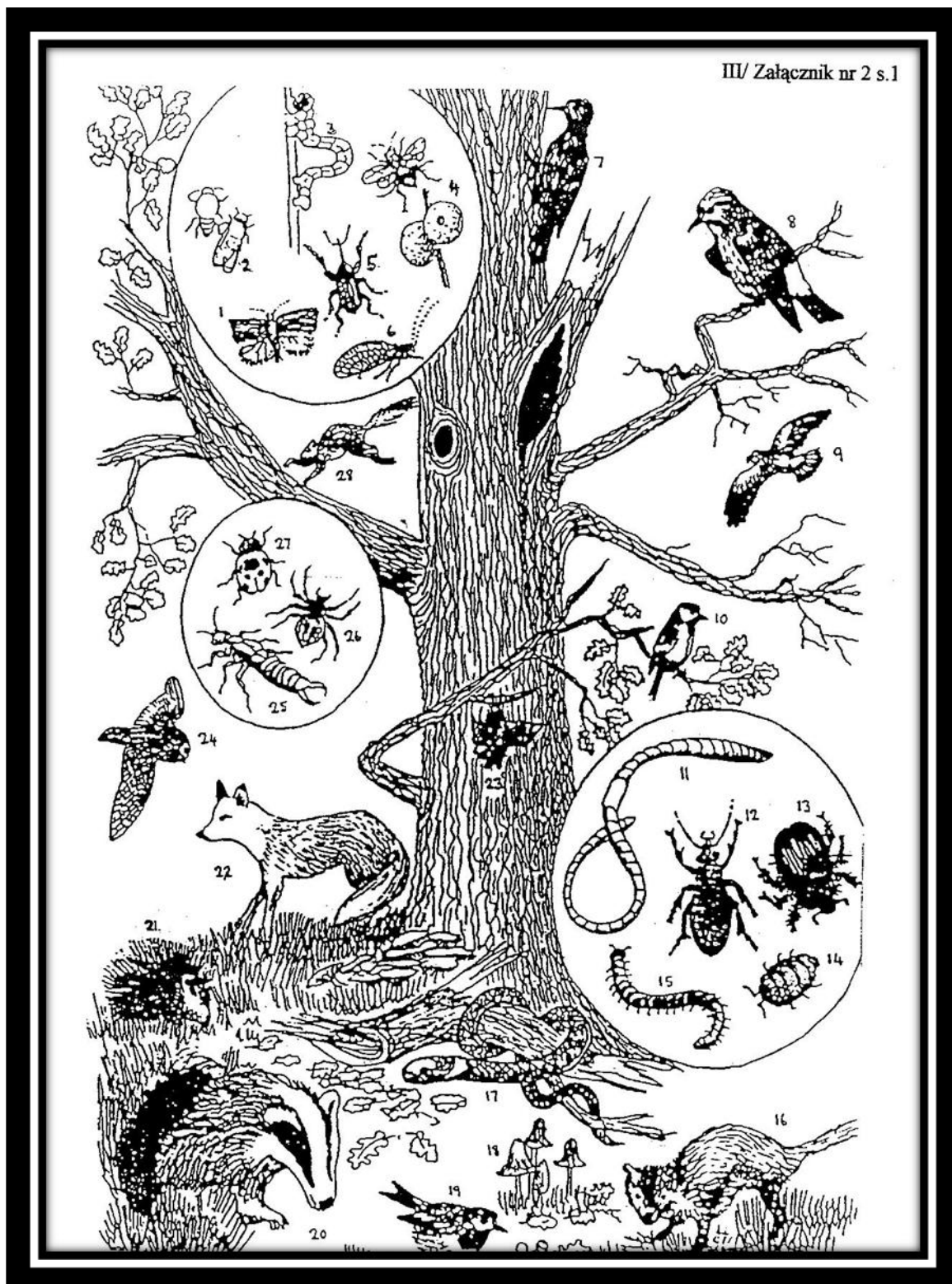
- Organizowanie zajęć edukacyjnych w terenie z aktywnym udziałem dzieci, w celu zrozumienia i dostrzegania piękna przyrody
- Dostrzeganie potrzeby wspólnych spotkań przyrodniczych z rodzicami i dziećmi
- Kształtowanie nawyku u dzieci ochrony świata roślin i zwierząt
- Włączanie się w akcje na rzecz ochrony środowiska świata roślin i zwierząt.

Bibliografia: ujęta w programie szkolenia.

ZAŁĄCZNIKI DO MODUŁU III

III / Załącznik nr 1 (film LAS)

III / Załącznik nr 2 s. 1 (życie związane z drzewem)

III / Załącznik nr 2 s. 2 (życie związane z drzewem)

OSRODEK EDUKACJI EKOLOGICZNEJ PTTK W KRAKOWIE

MŁODZIEŻOWA AKCJA LEŚNA — KRAKÓW

ŻYCIE ZWIĄZANE Z DRZEWEM

(Dokończenie z poprzedniego numeru)

Drzewo jest **PRODUCENTEM**. Produkuje różnego rodzaju materię służącą za pokarm zwierzętom, taką jak: gałązki, liście, kwiaty, szyszki, jagody, pączki, łuski, bylek, sok czy kora. Zjadają ją zwierzęta zwane **KONSUMENTAMI**. Martwa materia na dnie lasu rozkładana jest przez **REDUCENTOW**.

1. Ćma ..... roślinożerna, larwy jedzą liście
2. Mszyca ..... roślinożerna, ssie soki z liści
3. Gąsienica ćmy ..... roślinożerna, zjada liście
4. Galasówka ..... roślinożerna, larwy wytwarzają galasy na liściach
5. Ryjkowiec ..... roślinożerny
6. Sieciarka ..... drapieżna, zjada mszyce
7. Dzięciol ..... drapieżny, zjada korniki
8. Sójka ..... wszystkożerna, zjada owady, nasiona, pisklęta
9. Myszolów ..... drapieżny, zjada małe ptaki
0. Sikora ..... wszystkożerna, zjada nasiona i owady
1. Dżdżownica ..... zjada pozostałości martwych roślin
2. Biegacz ..... drapieżny, zjada owady
3. Żuk gnojarek ..... reducent, zjada odchody zwierząt
4. Stonoga ..... reducent, zjada gnijące drewno
5. Wij ..... reducent, zjada martwe reszki roślin
6. Kuna ..... drapieżna, zjada małe zwierzęta i jaja
7. Zaskroniec ..... drapieżny, zjada małe zwierzęta
8. Grzyb ..... reducent, rozkłada martwą materię organiczną
9. Rudzik ..... wszystkożerny, zjada owady, nasiona, jagody
0. Borsuk ..... wszystkożerny, zjada małe zwierzęta, owady, nasiona, owoce, liście, korzenie
1. Jeż ..... drapieżny, zjada dżdżownice, ślimaki, owady
2. Lis ..... wszystkożerny, zjada drobne zwierzęta, owady, owoce, ptaki
3. Nietoperz ..... drapieżny, zjada ćmy i inne nocne owady
4. Sowa ..... drapieżna, zjada małe zwierzęta
5. Skorek ..... wszystkożerny, zjada owady i rośliny
6. Pająk ..... drapieżny, zjada owady
7. Biedronka ..... drapieżna, zjada mszyce
8. Wiewiórka ..... wszystkożerna, zjada szyszki, gałązki, liście, orzechy, jaja ptaków

III / Załącznik nr 3 (przykład poznawania drzew)

KARTA PRACY

KROKI DO POZNAWANIA DRZEW

1. Obserwacja wybranego drzewa z daleka:

wysokość (szacunkowo)	grubość pnia (szacunkowo)	kształt korony (opis)	ustawienie gałęzi (opis)

2. Obserwacja wybranego drzewa z bliska:

kolor (opis)	faktura (szczegółowy opis)	inne obserwacje (opis)

3. Obserwacja wybranego drzewa przez lupę:

kształt i wielkość liścia (co przypomina?)	jak wyrastają liście na gałęzi? (przeciwnie, naprzeciw siebie, w pęczkach)	blizny liściowe (kropki, przecinki, kreski)	glony, porosty (opis)

III / Załącznik nr 4 (poradnik tropiciela)

KARTA PRACY

KROKI DO POZNAWANIA ZWIERZĄT

Odnotowujemy spostrzeżenia:

kształt tropu (opis, schemat)	należy do.... (ssaka kopytnego, drapieżnego, gryzonia)	trop zwierzęcia (młodego, dorosłego)	inne spostrzeżenia

III / Załącznik nr 5 (ustawa o lasach)

Ustawa o lasach (fragment)

USTAWA

z dnia 28 września 1991 r.

o lasach.*
(tekst jednolity)

(Dz. U. 91.101.444)

---

* ostatnia zmiana z dnia 25 maja 2003 r. Ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych. (Dz.U. 03.80.721 z dnia 10 maja 2003 r.)

Rozdział 1 **Przepisy ogólne**

Art. 1. Ustawa określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową.

itd.

Rozdział 3 **Lasy ochronne**

Art. 15. Za lasy szczególnie chronione, zwane dalej "lasami ochronnymi", mogą być uznane lasy, które:

- 1) chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
- 2) chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,
- 3) ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
- 4) są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- 5) stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,
- 6) mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,

itd.

Rozdział 5 **Zasady udostępniania lasów**

- Art. 26.** 1. Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są udostępniane dla ludności.
2. Stałym zakazem wstępu objęte są lasy stanowiące:

- 1) uprawy leśne do 4 m wysokości,
- 2) powierzchnie doświadczalne i drzewostany nasienne,
- 3) ostoje zwierząt,
- 4) źródła rzek i potoków,
- 5) obszary zagrożone erozją.

3. Nadleśniczy wprowadza okresowy zakaz wstępu do lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa, w razie gdy:

- 1) wystąpiło zniszczenie albo znaczne uszkodzenie drzewostanów lub degradacja runa leśnego,
- 2) występuje duże zagrożenie pożarowe,
- 3) wykonywane są zabiegi gospodarcze związane z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskaniem drewna.

4. Lasy objęte stałym lub okresowym zakazem wstępu, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 pkt 1, oznacza się tablicami z napisem "zakaz wstępu" oraz wskazaniem przyczyny i terminu obowiązywania zakazu. Obowiązek ustawiania i utrzymywania znaków ciąży na nadleśniczym w stosunku do lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych oraz na właścicielach pozostałych lasów.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzór znaku zakazu wstępu do lasu oraz zasady jego umieszczenia.

Art. 27. 1. Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa są udostępniane, z uwzględnieniem zakazów zawartych w art. 26 i art. 30, do zbioru płodów runa leśnego:

- 1) na potrzeby własne,
- 2) dla celów przemysłowych, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Zbiór płodów runa leśnego dla celów przemysłowych wymaga zawarcia umowy z nadleśnictwem.

3. Nadleśniczy odmawia zawarcia umowy, w przypadku gdy zbiór runa leśnego zagraża środowisku leśnemu.

4. Lokalizowanie pasiek w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa jest nieodpłatne.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ochrony i zbioru płodów runa leśnego oraz zasady lokalizowania pasiek na obszarach leśnych.

Art. 28. Właściciel lasu nie stanowiącego własności Skarbu Państwa może zakazać wstępu do lasu, oznaczając ten las tablicą z odpowiednim napisem.

Art. 29. 1. Ruch pojazdem silnikowym, zaprzęgowym i motorowerem w lesie dozwolony jest jedynie drogami publicznymi, natomiast drogami leśnymi jest dozwolony tylko wtedy, gdy są one oznakowane drogowskazami dopuszczającymi ruch po tych drogach. Nie dotyczy to inwalidów poruszających się pojazdami przystosowanymi do ich potrzeb.

1a. Jazda konna w lesie dopuszczalna jest tylko drogami leśnymi wyznaczonymi przez nadleśniczego.

2. Postój pojazdów, o których mowa w ust. 1, na drogach leśnych jest dozwolony wyłącznie w miejscach oznakowanych.

3. Przepisy ust. 1 oraz art. 26 ust. 2 i 3, a także art. 28, nie dotyczą wykonujących czynności służbowe lub gospodarcze:

- 1) pracowników nadleśnictw,
- 2) osób nadzorujących gospodarkę leśną oraz kontrolujących jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,
- 3) osób zwalczających pożary oraz ratujących życie lub zdrowie ludzkie,
- 4) funkcjonariuszy Straży Granicznej chroniących granicę państwową oraz funkcjonariuszy innych organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- 5) osób wykonujących czynności z zakresu gospodarki łowieckiej oraz właścicieli pasiek zlokalizowanych na obszarach leśnych,
- 6) właścicieli lasów we własnych lasach,
- 7) osób użytkujących grunty rolne położone wśród lasów,

- 8) pracowników leśnych jednostek naukowych, badawczo-rozwojowych i doświadczalnych, w związku z wykonywaniem badań naukowych i doświadczeń z zakresu leśnictwa i ochrony przyrody,
- 9) wojewódzkich konserwatorów przyrody oraz pracowników Służb Parków Krajobrazowych,
- 10) osób sporządzających plany urządzenia lasu, uproszczone plany urządzenia lasu lub inwentaryzację stanu lasu, o której mowa w art. 19 ust. 3.

4. Imprezy sportowe oraz inne imprezy o charakterze masowym organizowane w lesie wymagają zgody właściciela lasu.

Art. 30. 1. W lasach zabrania się:

- 1) zanieczyszczania gleby i wód,
- 2) zaśmiecania,
- 3) rozkopywania gruntu,
- 4) niszczenia grzybów oraz grzybni,
- 5) niszczenia lub uszkodzania drzew, krzewów lub innych roślin,
- 6) niszczenia urządzeń i obiektów gospodarczych, turystycznych i technicznych oraz znaków i tablic,
- 7) zbierania płodów runa leśnego w oznakowanych miejscach zabronionych,
- 8) rozgarniania i zbierania ściółki,
- 9) wypasu zwierząt gospodarskich,
- 10) biwakowania poza miejscami wyznaczonymi przez właściciela lasu lub nadleśniczego,
- 11) wybierania jaj i piskląt, niszczenia lęgówisk i gniazd ptasich, a także niszczenia legowisk, nor i mrowisk,
- 12) płoszenia, ścigania, chwywania i zabijania dziko żyjących zwierząt,
- 13) puszczania psów luzem,
- 14) hałasowania oraz używania sygnałów dźwiękowych, z wyjątkiem przypadków wymagających wszczęcia alarmu.

2. Przepisy ust. 1 pkt 3 i 5 nie dotyczą czynności związanych z gospodarką leśną, a pkt 12-14 nie dotyczą polowań.

3. W lasach oraz na terenach śródleśnych, jak również w odległości do 100 m od granicy lasu, zabrania się działań i czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo, a w szczególności:

- 1) rozniecania ognia poza miejscami wyznaczonymi do tego celu przez właściciela lasu lub nadleśniczego,
- 2) korzystania z otwartego płomienia,
- 3) wypalania wierzchniej warstwy gleby i pozostałości roślinnych.

4. Przepisy ust. 3 nie dotyczą działań i czynności związanych z gospodarką leśną, pod warunkiem że czynności te nie stanowią zagrożenia pożarowego.

Art. 31. W przypadku lasu będącego w użytkowaniu wieczystym na podstawie odrębnych przepisów lub wchodzącego w skład zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa zadania i kompetencje określone w art. 10 ust. 1 pkt 1, art. 13 ust. 3 pkt 1, art. 26 ust. 3 i 4 oraz art. 30 ust. 1 pkt 10 i ust. 3 pkt 1 wykonują odpowiednio użytkownik wieczysty albo Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Ilekroć w tych przepisach jest mowa o:

- 1) nadleśnictwie - należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną użytkownika wieczystego albo Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa powołaną do prowadzenia gospodarki leśnej,
- 2) nadleśniczym - należy przez to rozumieć kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w pkt 1.

.....

Rozdział 7 **Służba Leśna**

Art. 45. 1. W Lasach Państwowych tworzy się Służbę Leśną. Do Służby Leśnej zalicza się pracowników zajmujących się:

- 1) sprawami zarządu lasami będącymi w zarządzie Lasów Państwowych,
- 2) prowadzeniem gospodarki leśnej i ochroną lasów,
- 3) zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego oraz wykonywaniem innych zadań w zakresie ochrony mienia,
- 4) sprawami nadzoru, o którym mowa w art. 5, w razie powierzenia takiego nadzoru.

2. Pracownikiem Służby Leśnej może być osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim,
- 2) ukończyła 21 lat,
- 3) ma pełnię praw cywilnych i obywatelskich,
- 4) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe,
- 5) cieszy się nienaganną opinią,
- 6) zatrudniona jest w pełnym wymiarze czasu pracy,
- 7) posiada odpowiedni stan zdrowia,
- 8) nie była karana sędownie za przestępstwo z chęci zysku lub z innych niskich pobudek.

Art. 46. ...

Art. 47. 1. W Lasach Państwowych tworzy się Straż Leśną. Zadania, o których mowa w art. 45 ust. 1 pkt 3, wykonywane są przez strażników leśnych zaliczanych do Służby Leśnej.

2. Strażnicy leśni przy wykonywaniu zadań określonych w ust. 1 mają prawo do:

- 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, jak również świadków przestępstwa lub wykroczenia, w celu ustalenia ich tożsamości,
- 2) nakładania oraz pobierania grzywien, w drodze mandatu karnego, w sprawach i w zakresie określonych odrębnymi przepisami,
- 3) zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu na obszarach leśnych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w celu sprawdzenia ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży, w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,

.....

Materiały dodatkowe do Modułu III

ŚWIATOWA DEKLARACJA PRAW ZWIERZĄT

Uchwalona 21.9.1977 r. w Londynie przez Międzynarodową Federację Praw Zwierzęcia, zał. 2.4.1977 w Genewie. Deklaracja przedłożona została UNESCO wraz z podpisami dwu i pół miliona osób, członków europejskich towarzystw opieki i ochrony zwierząt:

"Z uwagi na to, że każde zwierzę ma pewne prawa, że nieznajomość i lekceważenie tych praw spowodowały człowieka i prowadzą go nadal na drogę przestępstw przeciwko naturze i zwierzętom; że uznanie przez gatunek ludzki prawa innych gatunków zwierzęcych do egzystencji stanowi podstawę współistnienia wszystkich istot żywych; że człowiek popełnia zbrodnię ludobójstwa; że poszanowanie zwierząt przez człowieka wiąże się z poszanowaniem ludzi między sobą i że już od najmłodszych lat należy człowieka uczyć obserwować, rozumieć, szanować i kochać zwierzęta;

Niniejszym obwieszcza się:

Art.1.

Wszystkie zwierzęta rodzą się równe wobec życia i mają te same prawa do egzystencji.

Art.2.

- a) każde zwierzę ma prawo do szacunku
- b) człowiek, jako gatunek zwierzęcy, nie może rościć sobie prawa do tępienia innych zwierząt lub do ich wyzyskiwania. Ma natomiast obowiązek wykorzystania całej swej wiedzy w służbie zwierząt,
- c) każde zwierzę ma prawo oczekiwać od człowieka poszanowania, opieki i ochrony.

Art.3.

- a) żadne zwierzę nie może być przedmiotem maltretowania i aktów okrucieństwa
- b) jeśli okaże się, że zwierzę musi być zabite, należy je uśmiercić szybko, nie narażając je na ból i trwogę.

Art.4.

Każde zwierzę, które należy do gatunku dzikiego, ma prawo do życia na wolności w swym naturalnym otoczeniu, ziemskim, powietrznym lub wodnym oraz prawo do rozmnażania się. Każde pozbawienie wolności, choćby w celach edukacyjnych, jest

z tym prawem sprzeczne.

Art.5.

- a) każde zwierzę należące do gatunku, które żyje zazwyczaj w środowisku ludzkim, ma prawo żyć i rosnąć zgodnie z rytmem i warunkami życia i wolności właściwymi dla swego gatunku,
- b) każde zakłócenie tego rytmu i tych warunków przez człowieka w celach merkantylnych jest z tym prawem sprzeczne.

Art.6.

- a) każde zwierzę, które człowiek wybrał na swego towarzysza, ma prawo żyć tak długo, jak długo pozwala na to jego gatunkowa natura,
- b) porzucenie zwierzęcia jest aktem okrutnym i nikczemnym.

Art.7.

Każde zwierzę pracujące ma prawo do pewnych ograniczeń czasu i intensywności tej pracy, do odpowiedniego wyżywienia i odpoczynku.

Art.8.

- a) doświadczenia na zwierzętach, które wiążą się z cierpieniem fizycznym i psychicznym niezgodne są z literą prawa zwierząt, zarówno w wypadku doświadczeń medycznych, naukowych, handlowych, jak i wszystkich innych,
- b) należy rozwijać i stosować w tym celu zastępcze metody techniczne.

Art.9.

Jeśli człowiek hoduje zwierzę w celach żywnościowych, należy je karmić, hodować, przewozić i zabijać, nie narażając go na niepokój i ból.

Art.10.

- a) żadne zwierzę nie może służyć rozrywce człowieka,
- b) wystawianie zwierząt na pokaz oraz widowiska z udziałem zwierząt narażają na szwank godność zwierzęcia.

Art.11.

Każdy akt prowadzący do zabicia zwierzęcia bez koniecznej przyczyny jest morderstwem, czyli zbrodnią przeciwko życiu.

Art.12.

- a) każdy akt prowadzący do uśmiercenia dużej ilości zwierząt dzikich jest masowym morderstwem, czyli zbrodnią przeciwko gatunkowi,
- b) zanieczyszczenie i niszczenie środowiska naturalnego sieje śmierć.

Art.13.

- a) zwierzę martwe należy traktować z poszanowaniem,
- b) sceny przemocy, której ofiarą padają zwierzęta, nie powinny mieć wstępu na ekrany kin i telewizji, chyba, że mają inny cel poza samym tylko pokazywaniem, jak gwałci się prawa zwierząt.

Art.14.

- a) stowarzyszenia ochrony i opieki zwierząt powinny mieć reprezentantów na szczeblu rządowym,
- b) prawa zwierząt powinny być rozpowszechniane na równi z prawami człowieka.